

Kommissionens arbetsprogram 2018

Till utrikesutskottet

Kammaren har hänvisat kommissionens arbetsprogram för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratisk EU (KOM(2017) 650) till utrikesutskottet. Utrikesutskottet beslutade den 7 november 2017 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över de frågor i arbetsprogrammet som rör finansutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram för 2018

Den 24 oktober 2017 presenterade kommissionen arbetsprogrammet för 2018, En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU (KOM(2017) 650).

Liksom tidigare år utgår arbetsprogrammet för 2018 från kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden 2014–2019. Kommissionen har även delat upp programmet i två delar. Den första delen består av 15 initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att ge tillräckligt med tid för rådet och Europaparlamentet att anta förslagen före valen till Europaparlamentet 2019. Den andra delen består av mer långsiktiga förslag, med 2025 som tidshorisont och med EU27 i åtanke.

Arbetsprogrammet har fem bilagor. De två första innehåller nya initiativ. Den tredje anger liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsarbetet under 2018. I den fjärde och den femte bilagan listas liggande förslag och gällande rättsakter som ska dras tillbaka respektive upphävas på grund av att de blivit föråldrade. Med arbetsprogrammet följer också ett arbetsdokument om framstegen i Refit-arbetet, som gäller utvärdering av den gällande lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat.

Detta är det andra året som arbetsprogrammet antas under det interinstitutionella avtalet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om bättre lagstiftning. Det innebär bl.a. att Europaparlamentet och rådet formellt har involverats i beredningen av arbetsprogrammet och att de tre institutionerna under slutet av året ska enas om en gemensam programförklaring för det kommande årets prioriteringar.

Kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden 2014–2019

1. En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
2. En sammankopplad digital inre marknad
3. En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
4. En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
5. En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union
6. Handel: en balanserad och progressiv handelspolicy som drar nytta av globaliseringen
7. Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ett ömsesidigt förtroende
8. Mot en ny migrationspolitik
9. En starkare global aktör
10. En union i demokratisk förändring

Frågor inom finansutskottets beredningsområde

I arbetsprogrammet för 2018 finns frågor som rör finansutskottets beredningsområde framför allt under dessa fyra prioriteringar:

- En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar (nr. 1)
- En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas (nr. 4)
- En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union (nr. 5)
- En union i demokratisk förändring (nr. 10).

Under prioriteringarna 7 och 9 finns dessutom tre tidigare presenterade förslag som kommissionen vill ge prioritet under det kommande året.

Prioritering 1: En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Under avsnittet tar kommissionen bl.a. upp den europeiska planeringsterminen som instrument för koordinering, där fokus fortsätter att vara på investeringar, strukturreformer och sunda offentliga finanser.

Vidare ska kommissionen i maj 2018 lägga fram ett förslag om den fleråriga budgetramen efter 2020. Förslaget ska inkludera systemet för egna medel, dvs. inkomsterna till EU-budgeten. Målet är att nå en överenskommelse före utgången av 2019.

I lagstiftningsarbetet under det kommande året vill kommissionen prioritera förslagen om en förlängning av Europeiska fonden för strategiska investeringar, Efsi (KOM(2016) 597) och den s.k. omnibusförordningen (KOM(2016) 605) som gäller budgetförordningen och 15 förordningar som reglerar sektorsstöd. Det sistnämnda förslaget presenterades som en del av översynen av EU:s fleråriga budgetram.

Tidigare behandling i utskottet

Frågan om EU:s budgetpolitik behandlades senast av finansutskottet i utlåtande 2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser. Både förslaget som rörde Efsi och förslaget om den s.k. omnibusförordningen ingick i kommissionens arbetsprogram för 2017, som behandlades av utskottet i yttrande 2016/17:FiU3y. Utskottet har även subsidiaritetsprövat förslaget om att förlänga Efsi. Utskottet ansåg då att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 4: En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

När det gäller den inre marknaden framhåller kommissionen bl.a. vikten av att färdigställa kapitalmarknadsunionen. Kommissionen avser därför att under det kommande året presentera ett antal nya förslag som rör denna union:

- ett reviderat ramverk för investeringsbanker
- en handlingsplan för hållbara finanser, inklusive lagstiftningsåtgärder
- ett initiativ om finansiell teknik (fintech)
- ett förslag till EU-ramverk för gräsrotsfinansiering och person-till-person lån
- ett europeiskt ramverk för säkerställda obligationer
- ett Refit-initiativ om minskade hinder för gränsöverskridande verksamhet för alternativa investeringsfonder och fondföretag.

Därutöver planerar kommissionen att föreslå nya regler för gränsöverskridande betalningar för andra valutor än euro, utan att närmare specificera när ett sådant förslag ska komma.

Kommissionen vill i lagstiftningsarbetet under det kommande året prioritera förslagen om en europeisk privat pensionsprodukt (KOM(2017) 343), en ändring av Emirförordningen (KOM(2017) 208) samt ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland (KOM(2017) 331).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat de tre förslag som kommissionen vill prioritera i lagstiftningsarbetet. I fråga om en europeisk privat pensionsprodukt och förslaget om ändring av Emirförordningen (förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister) ansåg utskottet att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen. När det gäller förslaget om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland ansåg utskottet att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och ett motiverat yttrande lämnades därför (utl. 2017/18:FiU7).

Prioritering 5: En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Kommissionen förordar ett fortsatt fokus på stärkt ekonomisk och social konvergens och motståndskraft för euroområdet. Kommissionen avser att lägga fram ett antal initiativ under rubriken färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen:

- omvandling av den Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) till en europeisk valutafond inom EU:s rättsliga ram
- en särskild budgetpost för euroområdet i EU-budgeten som föreslås användas som stöd till strukturreformer, för stabilisering, som säkerhetsmekanism (backstop) för bankunionen samt till praktiskt och ekonomiskt stöd för euroanslutning
- integrering av finanspakten i EU:s rättsliga ram.

Därutöver planerar kommissionen att presentera ett meddelande om att inrätta en europeisk ekonomi- och finansminister. Kommissionen nämner även att den kommer att undersöka möjligheten till en säker placering för euroområdet

(euro area safe asset). Båda dessa frågor tas upp med tidsperspektivet 2025. Inom ramen för bankunionen planerar kommissionen att lägga fram ett förslag om att inrätta andrahandsmarknader för dåliga lån, ett förslag om skydd av långivare när företag går i konkurs och förslag till ramverk för värdepapper som garanteras av europeiska statsobligationer. De tre senare förslagen väntas presenteras under det första kvartalet 2018.

I lagstiftningsarbetet det kommande året vill kommissionen prioritera ett antal förslag på finansmarknadsområdet:

- rekommendation från Europeiska centralbanken (ECB) om ändring i bankens stadgar med anledning av kommissionens förslag om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter (CM 3730/17)
- förslag till enad representation av euroområdet i Internationella valufonderna, IMF (KOM(2015) 603)
- förslag till ändringar i tillsynsförordningen (KOM(2016) 850) och kapitaltäckningsdirektivet (KOM(2016) 854)
- förslag till ändringar vad gäller kreditinstituts och värdepappersföretags förlustabsorberings- och rekapitaliseringskapacitet (KOM(2016) 851)
- förslag till ändring av krishanteringsdirektivet gällande förlustabsorberings- och rekapitaliseringskapacitet (KOM(2016) 852)
- förslag till ändring av krishanteringsdirektivet gällande turordningen vid skuldnedskrivning (KOM(2016) 853)
- förslag till ram för återhämtning och resolution av centrala motparter och om ändring av förordningar (KOM(2016) 856)
- förslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem (EDIS) (KOM(2015) 586).

Tidigare behandling i utskottet

Förslagen om att inrätta en europeisk ekonomi- och finansminister, om ett europeiskt värdepapper, om bankunionen och om en enad representation av euroområdet i IMF behandlades senast av finansutskottet i betänkande 2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union.

Utskottet behandlade rekommendationen från ECB i samband med subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag till ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland (KOM(2017) 331). Rekommendationen subsidiaritetsprövades inte men utskottet konstaterade att den var en oönskad konsekvens av kommissionens förslag.

Utskottet har gemensamt subsidiaritetsprövat förslaget till ändringar i tillsynsförordningen och förslaget till ändringar i kapitaltäckningsdirektivet. Utskottet ansåg att förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen och ett motiverat yttrande lämnades därför (utl. 2016/17:FiU38). Utskottet har även subsidiaritetsprövat de fem olika förslagen KOM(2016) 586, KOM(2016) 851, KOM(2016) 852, KOM(2016) 853 och KOM(2016) 856, och ansett att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 7: Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ett ömsesidigt förtroende

Kommissionen vill inom detta område bl.a. prioritera förslaget om ändring av direktivet om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism och om ändring av direktiv 2009/101/EG (KOM(2016) 450).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat förslaget och ansåg att det inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 9: En starkare global aktör

Kommissionen vill inom detta område bl.a. prioritera förslaget om beviljande av en EU-garanti till Europeiska investeringsbanken mot förluster vid lån och lånegarantier till projekt utanför unionen (KOM(2016) 583) och förslaget om upprättande av en garantifond för åtgärder avseende tredjeland (KOM(2016) 582).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet har subsidiaritetsprövat respektive förslag och ansåg att de inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Prioritering 10: En union i demokratisk förändring

Kommissionen framhåller att Europas framtid beror på förmågan att upprätthålla de värden som håller samman unionen: demokrati, rättsstatens principer och grundläggande rättigheter. Bättre lagstiftning, ansvarsutkrävande, öppenhet och insyn är centralt. Kommissionen avser bl.a. att samarbeta med Europaparlamentet och rådet för att nå en överenskommelse om tidigare föreslagna ändringar om kommittéförfaranden och om parti-finansiering.

Enligt kommissionen kan förslaget om en europeisk ekonomi- och finansminister ses som en möjlighet att öka effektiviteten i beslutsfattandet samtidigt som det demokratiska ansvarsutkrävandet stärks.

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet behandlade senast frågan om demokratisk legitimitet i betänkande 2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union. Frågan behandlades också i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2017 (yttr. 2016/17:FiU3y).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis välkomna kommissionens arbetsprogram för 2018. Arbetsprogrammet underlättar planeringen av EU-arbetet och bidrar till ökad insyn i EU:s lagstiftningsprocess. Det är betydelsefullt att kommissionen så utförligt som möjligt redogör för kommande initiativ och följer de övergripande prioriteringarna för mandatperioden.

Utskottet noterar att arbetsprogrammet innehåller flera långtgående initiativ med betydelse för unionens framtida inriktning. Utskottet välkomnar kommissionens ambition att föra en bred diskussion om EU:s framtid och att samsyn söks. Den demokratiska förankringen är i detta sammanhang mycket viktig. I ljuset av Storbritanniens kommande utträde ur EU vill utskottet betona vikten av att EU hålls samman, och att ett gott samarbete och likvärdighet mellan medlemsländerna främjas.

En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar

Utskottet vill med anledning av det kommande förslaget om EU:s fleråriga budgetram efter 2020 framhålla vikten av att man inom EU uppnår högsta möjliga effektivitet och sparsamhet i budgetrelaterade frågor, och att unionen och medlemsländerna blir bättre och snabbare på att leverera i enlighet med gemensamma beslut. Utskottets ställningstagande i utlåandet om kommissionens diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser (2017/18:FiU17) är giltigt även i detta sammanhang.

Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Den svenska restriktiva grundhållningen i EU-budgetpolitiken är fast förankrad i riksdagen.

Regeringen har fått stöd för sin linje inför förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram. Utskottet ser de kommande förhandlingarna som ett tillfälle att ytterligare modernisera av EU-budgeten. En omprioritering till förmån för åtgärder med ett tydligt europeiskt mervärde som främjar ekonomisk förnyelse bör vara vägledande i arbetet. EU-budgeten ska inte finansieras genom att EU får beskattningsrätt.

Utskottet har tidigare tagit del av kommissionens slutsatser av de utvärderingar som gjorts av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) och har då instämt i att det finns tecken på att Efsi fungerar som avsett. Utskottet konstaterar dock att det fortfarande finns ett behov av att utvärdera Efsis bidrag till finansieringen av ekonomin i stort.

Utskottet välkomnar den europeiska planeringsterminens övergripande inriktning på investeringar, strukturreformer och sunda offentliga finanser och kommer att följa arbetet med intresse.

En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas

För Sveriges del är det av stor betydelse att den inre marknaden utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet

anser att det är angeläget att kapitalmarknaderna integreras ytterligare, med ett fullgott konsument- och investerarskydd och utan att den finansiella stabiliteten undergrävs. Utskottet kommer med intresse att ta del av de förslag som kommissionen avser att presentera.

Utskottet vill i det sammanhanget också påminna om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler för tillsyn av centrala motparter i EU och i tredjeland strider mot subsidiaritetsprincipen, och att ECB:s rekommendation om ändring i bankens stadgar är en oönskad konsekvens av kommissionens förslag (utl. 2017/18:FiU7).

En fördjupad och mer rättvis ekonomisk och monetär union

Utskottet konstaterar att ställningstagandet som gjordes i utlåtandet om kommissionens diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union (utl. 2017/18:FiU18) är aktuellt även i detta sammanhang.

Utskottet anser att det är viktigt att EU hålls samman och att frågor som rör hela EU också ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. Utskottet har förståelse för euroländernas behov av att ytterligare fördjupa samarbetet sig emellan för att säkerställa en väl fungerande valutaunion. Utskottet vill framhålla att valutaunionens funktionssätt kan förbättras om medlemsländerna nationellt för en ekonomisk politik som är förenlig med att de har euron som valuta. Det är i sammanhanget helt centralt att länderna för en ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns ett nationellt ägarskap för genomförandet av olika strukturreformer.

Utskottet betonar att prioritet bör ges åt att effektivt genomföra de åtgärder som redan vidtagits för att förbättra valutaunionens funktionssätt, snarare än att etablera nya förfaranden och institutioner. Utskottet ifrågasätter om tidpunkten är den rätta för diskussioner om mer långtgående förslag såsom inrättandet av en europeisk finansminister och en europeisk säker placering. Sådana förslag kan med fördel anstå till dess att ett effektivt genomförande av existerande funktioner och redan beslutade åtgärder kan konstateras. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla att en gemensam representation för euroområdet i IMF inte får ske på bekostnad av det väl fungerande samarbete som i dag finns i valutafonden mellan de nordisk-baltiska länderna.

Sverige står utanför valutaunionen, och betydelsen av detta måste vara reell. En eventuell ökad överstatlig styrning av euroområdet som motiveras av valutaunionens funktion får inte innebära bindningar för Sverige per automatik och riksdagens finansmakt får inte urholkas.

Liksom tidigare vill utskottet också framhålla att olika instrument för riskdelning till sin natur kan ha en negativ påverkan på medlemsländernas incitament att föra en ansvarsfull politik. Åtgärder för riskminimering bör utformas på ett sådant sätt att de ger utrymme för medlemsländerna att ta hänsyn till landspecifika risker och vidta åtgärder för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Utskottet påminner om att riksdagen anser att kommissionens förslag om ändrade regler i tillsynsförordningen och i kapitaltäckningsdirektivet strider mot subsidiaritetsprincipen och minskar

medlemsländernas flexibilitet när det gäller att hantera identifierade system- och makrotillsynsrisiker (utl. 2016/17:FiU38).

Sverige deltar inte i bankunionen, men det finns anledning för Sverige att följa och vid behov försöka påverka utformningen av den. Utskottet konstaterar att regeringen avser att utreda vad det skulle betyda för Sverige att gå med i bankunionen.

En union i demokratisk förändring

Utskottet vill även fortsättningsvis markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv förvaltning. Det är därför välkommet att kommissionen vill stärka det demokratiska ansvarsutkrävandet.

Utskottet vidhåller att det är på nationell nivå som vägvalen i den ekonomiska politiken slutligen ska göras, under ett effektivt parlamentariskt deltagande och verkligt ansvarsutkrävande. Kommissionens mål om stärkta kontakter med Europaparlamentet är lovvärt, som ett komplement till processen på nationell nivå.

Stockholm den 21 november 2017

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Ingemar Nilsson (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Marie Granlund (S), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Fredrik Schulte (M), Anette Åkesson (M), Jimmy Ståhl (SD) och Håkan Svenneling (V).